

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření a činnosti obce v oblasti veřejné zeleně
Financial Management and Activities of the Municipality in the Area of Public Green

Student: Martina Chovancová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lenert David, Ph. D., MBA

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student:

Martina Chovancová

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Specializace:

02 Veřejná ekonomika a správa

Téma:

Hospodaření a činnost obce v oblasti veřejné zeleně
Financial Management and Activities of the Municipality in the Area of
Public Green

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Problematika veřejné zeleně
3. Analýza činností a hospodaření obce v oblasti veřejné zeleně
4. Zhodnocení analýzy, návrhy a doporučení
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

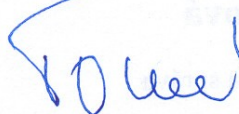
- NIEMELÄ, Jari. *Urban ecology: patterns, processes, and applications*. Oxford: Oxford University Press, 2011. 374 s. ISBN 978-0-19-956356-2.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- SOJKOVÁ, Eva, Tereza HRUBÁ a Vlad'ka KIRSCHNER. *Ochrana, obnova a rozvoj zeleně malých měst*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2006. 140 s. ISBN 80-85116-49-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

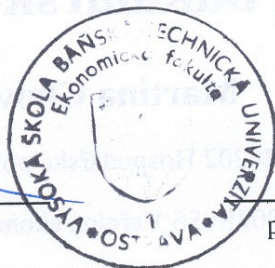
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. David Lenert, Ph.D., MBA**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

15.7.2013

Datum

Martina ČVO

Jméno a příjmení

Obsah

1.	Úvod.....	2
2.	Problematika veřejné zeleně.....	3
2.1	Zeleň.....	3
2.2	Veřejná zeleně.....	3
2.3	Funkce veřejné zeleně	4
2.4	Druhy zeleně	5
2.5	Dělení veřejné zeleně dle intenzivních tříd údržbové péče.....	6
2.6	Dělení ploch zeleně dle přístupnosti veřejnosti.....	8
2.7	Veřejná zeleně jako veřejný statek.....	8
2.8	Územní samospráva a poskytování veřejných statků.....	10
2.8.1	Zabezpečování veřejných statků prostřednictvím veřejného sektoru.....	11
2.8.2	Zabezpečování veřejných statků prostřednictvím soukromého sektoru.....	15
2.8.3	Zabezpečování veřejných statků prostřednictvím partnerství soukromého a veřejného sektoru	17
3.	Analýza činností a hospodaření obce v oblasti veřejné zeleně	18
3.1	Hradec nad Moravicí	18
3.2	Veřejná zeleně dle vyhlášky města Hradec nad Moravicí	21
3.3	Analýza činností obce v oblasti veřejné zeleně.....	22
3.3.1	Technické služby města Hradec nad Moravicí, příspěvková organizace.....	29
3.4	Hospodaření města Hradec nad Moravicí v oblasti veřejné zeleně.....	32
4.	Zhodnocení analýzy, návrhy a doporučení	39
4.1	Zhodnocení analýzy	39
4.2	Návrhy a doporučení	40
5.	Závěr.....	45
	Seznam použité literatury	47
	Seznam použitých zkratk.....	49
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1. Úvod

Příroda je důležitou a neoddělitelnou součástí lidského života. Ve městech se s ní člověk setkává skrze veřejnou zeleň. Tu však mnoho lidí považuje za samozřejmost, neboť si neuvědomují širší souvislosti. Lidé vnímají zeleň pouze jako estetický prvek. V urbanizovaném prostředí mají však zelené plochy mnohem důležitější funkce, které nemusí být na první pohled zřejmé. Veřejná zeleň především příznivě ovlivňuje městské klima, neboť zvyšuje vlhkost ovzduší, vyrovnává teplotní výkyvy, ovlivňuje proudění vzduchu, zachycuje prach. Dále tlumí hluky a vibrace, příznivě působí na psychiku obyvatel, zvyšuje atraktivitu prostředí apod..

Aby veřejná zeleň všechny funkce správně plnila, musí být o ni správně pečováno. Veřejná zeleň bývá zpravidla majetkem obce a právě obec rozhoduje kolik zeleně, v jaké kvalitě a jakým způsobem bude zabezpečovat. Obec zeleň spravuje, zajišťuje péči a údržbu o ní, a hospodaří s finančními prostředky určenými na její zajištění. To vše musí splnit tak, aby bylo o zeleň, jako majetek města, řádně postaráno, a zároveň byla zeleň zabezpečována co nejhospodárněji a nejefektivněji.

V teoretické části práce se budeme zabývat problematikou veřejné zeleně. Popíšeme, co je pojmem veřejná zeleň míněno, proč, v jaké formě a jak je zajišťována.

V praktické části bude popsána veřejná zeleň města Hradec nad Moravicí a uvedeno, jak o ni město pečuje, kdo péči zajišťuje, kým je spravována a jak město v této oblasti hospodaří.

Cílem této bakalářské práce je provést analýzu činností a hospodaření města Hradec nad Moravicí v oblasti veřejné zeleně a na základě provedené analýzy navrhnout a doporučit možná zlepšení.

2. Problematika veřejné zeleně

2.1 Zeleň

Zelení v zastavěném území rozumíme soubor záměrně založených nebo spontánně vzniklých prvků živé a neživé přírody, jež jsou dle významu a polohy v sídle pravidelně udržovány zahradnickými nebo krajinářskými metodami. Zeleň většinou chápeme pouze jako vegetační prvky - trávničky, květiny, keře a stromy, ale i prvky neživé přírody jsou neoddělitelnou součástí zeleně ve městech. Jedná se hlavně o prvky: terén, kameny a voda. Zeleň může být dále doplněna umělými prvky, které mohou mít různou podobu - např. budovy, umělecké díla, lavičky, zídky apod.

Ve městě se zeleň stala synonymem parků, alejí, zahrad a všech dalších člověkem záměrně vytvářených a udržovaných tvarů, kde přírodní složka je hlavním utvářecím prvkem.¹ Tyto plochy zeleně v městské struktuře dohromady vytvářejí systém zeleně, který je součástí přírodních a krajinných celků. Zeleň ve městě napojuje město na příměstskou krajinu a plní řadu důležitých funkcí.

2.2 Veřejná zeleň

Veřejnou zeleň můžeme zjednodušeně definovat jako soubor všech volně rostoucích a veřejně přístupných zelených rostlin. Veřejná zeleň bývá také někdy označována jako sídelní zeleň, městská zeleň či urbanistická zeleň, nejedná se však o zcela přesné označení. V české legislativě je použit pouze pojem veřejná zeleň. O veřejné zeleni se zmiňuje § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Ten říká, že: Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.²

¹ Zeleň. In: <i>Ústav územního rozvoje</i> [online]. 2009, s. 1, 28. 4. 2009 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/pap/KapitolaC/2009/C5_Zelen_20090428.pdf

² O obcích (obecní zřízení). In: č. 128/2000 Sb. 2000. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>

V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) se však blíže nedefinuje, jakou podobu veřejná zeleň má. Bližší upřesnění můžeme najít v obecně závazných vyhláškách jednotlivých obcí, v části úvodní ustanovení - vymezení pojmů. Jelikož obecně závazné vyhlášky mají pouze místní působnost, obsahově se odlišují. Pojem veřejná zeleň mohou mít obce definovány rozdílně - některé obce vypsaly druhy zeleně, které jsou chápány vyhláškou jako veřejná zeleň, další obce dávají přednost obecnějším definicím, které následně upřesňují. V zásadě se však od sebe příliš neodlišují a definují veřejnou zeleň jako všem přístupnou zeleň, sloužící k obecnému užívání, která má podobu parku, uliční a sídlištní zeleně, alejí, solitérních stromů, květinových záhonů, travnatých a jiných funkčních ploch a ploch rekreační zeleně.

Dalším legislativním dokumentem, který se zabývá vymezením pojmu veřejná zeleň je vyhláška č. 190/1996 Sb., Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního. Vyhláška obsahuje přílohu nazvanou Charakteristické druhy pozemků pro účely katastru nemovitostí, která obsahuje termíny používané v praxi katastru. Zeleň je zařazena mezi ostatní plochy. Ostatní plochy jsou pak vyhláškou děleny dále podle způsobu využití. Veřejná zeleň je zde chápána jako zeleň, hřbitov, zahrada, jiná plocha, ostatní komunikace a sportoviště.

Používanými termíny pro jednotlivé druhy veřejné zeleně se zabývá ČSN 83 9001 Sadovnictví a krajinářství - Terminologie - Základní odborné termíny a definice. Tato norma definuje základní odborné termíny týkající se tvorby a ochrany sadovnických a krajinářských úprav a péče o ně.

2.3 Funkce veřejné zeleně

Plochy a prvky zeleně plní tyto funkce:

- **Funkce hygienická** - zeleň ve městech zvyšuje vlhkost ovzduší, vyrovnává teplotní výkyvy a zamezuje tvorbě tzv. teplotních ostrovů, ovlivňuje proudění vzduchu, zachycuje prach, eliminuje sprašný spad, produkuje kyslík, vylučují aromatické látky čímž pomáhají při filtraci pachů, tlumí hluk a vibrace. Některé rostliny mají baktericidní či repelentní účinek.
- **Funkce rekreační** - psychologické a estetické působení zeleně na člověka. Veřejná zeleň je pro obyvatele měst mnohdy jedinou možností kontaktu s přírodou. Rekreační v zeleni, vhodná vazba obytného prostředí na zeleň mají relaxační a odpočinkový

účinek na člověka. Esteticky mohou zvyšovat prvky zeleně atraktivitu prostředí - strohé linie a tvary budov mohou být změkčeny, zeleň může zakrýt neestetická místa.

- **Funkce prostorotvorná** - zeleň je důležitým prvkem při vytváření a členění prostoru.
- **Funkci ochrany zdrojů** - zeleň působí jako protierozní ochrana půdy, pomáhá zadržovat vodu v krajině.
- **Funkci ekonomická** - lesní hospodářství a zahradnictví produkují statky. Přírodní prostředí působí jako podpora turismu a atraktivity města a venkovské krajiny pro stálé obyvatele.
- **Funkci ekologickou** - systém ekologické stability, ochrana biodiverzity.
- **Funkce výchovná** - zejména městské děti přicházející málo do kontaktu s přírodou mohou pozorovat jak samotné rostliny a zvířata, tak cyklus střídání ročních období v přírodě. Veřejná zeleň může posloužit při výuce např. ekologie či přírodopisu.

2.4 Druhy zeleně

Rozeznáváme tyto druhy zeleně:

- **Park** - objekt zeleně, ztvárněný do charakteristického kompozičního celku o výměře nad 0,5 ha a minimální šířce 25 m s prokazatelnou rekreační a odpočinkovou funkcí.
- **Menší parková úprava** - objekt zeleně s výměrou obvykle do 0,5 ha, ztvárněn zpravidla podle sadovnických zásad, který však nesplňuje některé parametry parku (nemá rekreační funkci aj.).
- **Zeleň obytné zástavby** - je zpravidla ztvárněna podle sadovnických zásad, navazuje na budovy určené zpravidla k bydlení.
- **Zahrada zvláštního určení** - zahrada se specifickým ztvárněním prvků, daným účelem využití.
- **Zahrádková a chatová osada** - soubor malých užitkových, okrasných nebo kombinovaných zahrad, často doplněných stavbami k rekreačnímu pobytu.
- **Les** - přirozený nebo uměle založený porost rostlin, v němž převládají stromy. Spolu s dalšími zastoupenými rostlinami, typickými pro dané stanoviště vytvářejí souvislé, zpravidla patrovité porosty.
- **Rozptýlená zeleň** - maloplošné porosty, skupiny rostlin nebo solitérní rostliny, zpravidla stromy nebo keře, které nejsou součástí jiného druhu zeleně.

- **Liniová zeleň** - zeleň doprovázející liniové stavby (ulice, silnice, železnice apod.) a přírodní nebo umělé vodoteče.
- **Zeleň sportovních a rekreačních zařízení** - zeleň v areálech sportovních a rekreačních zařízení.
- **Zeleň průmyslové zástavby** - zeleň v areálech průmyslových závodů, výrobních objektů, skladů apod.
- **Zeleň hřbitova** - zeleň na území hřbitova.
- **Přírodně blízká zeleň** - samovolně vzniklé nebo uměle vytvořené porosty rostlin, zpravidla se schopností udržovat rovnovážný stav druhového složení a zastoupení, které je typické pro dané stanoviště.
- **Trvalý zemědělský porost** - trvalý porost rostlin, zpravidla využívaný k zemědělské produkci.
- **Rezervní plochy zeleně** - pozemek neupravený, devastovaný nebo využívaný k různým účelům, výhledově určen pro zeleň.³

Veřejná zeleň je všem přístupná zeleň, sloužící k obecnému užívání - z toho plyne, že ne všechny druhy zeleně jsou veřejnou zelení. Veřejná zeleň má většinou podobu parku, menší parkové úpravy, zeleně obytné zástavy (pokud je veřejně přístupná), zahrady zvláštního určení, rozptýlené zeleně, liniové zeleně, zeleně hřbitovů, přírodně blízké zeleně, rezervní plochy zeleně a zeleně sportovních a rekreačních zařízení.

2.5 Dělení veřejné zeleně dle intenzivních tříd údržbové péče

Jednotlivé třídy údržby jsou charakterizovány četností prací, které se uskuteční při údržbové péči jednotlivých druhů zeleně v průběhu jednoho kalendářního roku. Jedná se o činnosti jako je např. pletí, okopávání, kropení záhonů, sekání, zalévání vyhrabávání trávníků apod.. Toto dělení je vhodné pro stanovení potřeb finančních prostředků k údržbové péči zeleně, neboť dělí zeleň do čtyř tříd podle četnosti prací a potřebné pracovní technologie. Toho lze využít vhodně k plánování a kontrole výdajů na veřejnou zeleň a porovnávání kvality zeleně vzhledem k vynaloženým prostředkům. Třídy jsou označeny I. - IV., přičemž

³ SOJKOVÁ, Eva, Tereza HRUBÁ a Vladka KIRSCHNER. *Ochrana, obnova a rozvoj zeleně malých měst*. 1. vyd. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2006, s. 105. ISBN 80-85116-49-9.

vyšší číslo znamená nižší stupeň péče o zeleň. Aby byla plocha zeleně zařazena do konkrétní intenzivní třídy údržbové péče musí být minimálně 80 % zastoupených prvků udržováno předepsanými technologiemi údržbových prací.

I. intenzivní třída

Patří sem reprezentační zeleň s nejintenzivnější péčí - parková náměstí, hlavní městské parky, zeleň před nejvýznamnějšími budovami města s vyšším podílem tvarovaných dřevin, květinovými záhony a intenzivně kosenými trávníky. Péče o jednotlivé prvky zeleně je prováděna takto:

- Trávníky - koseny 15 - 20x ročně, 3x ročně přihnojovány, pravidelně zalévány, provzdušňovány a chemicky odplevelovány.
- Záhony letniček a růží - pravidelně okopávány, odplevelovány, přihnojovány a zalévány. Letničky 2 - 3x obnovovány.
- Stromy a keře - pravidelně prořezávány, okopávány a přihnojovány.
- Každodenní úklid a údržba neživých prvků (cesty a zpevněné plochy, vodní plochy a doplňky jako lavičky, odpadkové koše apod.)

II. intenzivní třída

Silně zatěžované plochy zeleně - jedná se o menší parkově upravené plochy umístěné na méně viditelných místech, parky v okrajových městských částech, uliční stromořadí, zeleň školských a nemocničních areálů.

- Trávníky - koseny průměrně 8x za rok, 1x přihnojovány, dle potřeby 10x zalévány.
- Květinové záhony - stejná péče jako v I. intenzivní třídě.
- Stromy a keře - 1x ročně okopávány, prořezávání, přihnojování a zalévání dle potřeby.
- Cesty a zpevněné plochy jsou udržovány 1 - 2x týdně.

III. intenzivní třída

Péče o okrajové a méně významné plochy zeleně v obcích - zejména sídlištní zeleň a hřbitovy (záleží ovšem na poloze a míře využívání, jakožto parkové plochy).

- Trávníky - koseny 3x ročně, přihnojovány a chemicky okopávány 1x za dva roky.

- Květinové záhony - v této třídě se prakticky nevyskytují.
- Stromy a keře - mladé stromy a keře se okopávají a ořezávají dle potřeby, nejméně však jednou ročně. Starší dřeviny se ořezávají dle potřeby.
- Cesty a zpevněné plochy - uklízeny dle potřeby, průměrně 1x za 14 dní.

IV. intenzivní třída

Péče o příměstské a rekreační lesy a o stromořadí podél silnic mimo zastavěné území obce.

2.6 Dělení ploch zeleně dle přístupnosti veřejnosti

- **Plochy veřejnosti neomezeně přístupné** - označováno někdy jako zeleň veřejná; do této kategorie spadají: městské parky, menší parkové úpravy, zeleň dětských hřišť a veřejných prostranství, sídlištní zeleň, zeleň na náměstí, rekreační lesy a lesoparky, zeleň na parkovištích apod.).
- **Plochy veřejnosti omezeně přístupné** - vstup povolen pouze ve dne např. hřbitovy.
- **Plochy s povolením vstupu jen určité skupině** - vstup povolen jen určité skupině obyvatelstva: zeleň u škol, školek, jeslí, zeleň zdravotnických a sociálních zařízení, zeleň ve sportovních rekreačních areálech a areálech volného času, botanické a zoologické zahrady apod..
- **Plochy veřejnosti zcela nepřístupné** - krom zeleně zahrad individuální zástavby a soukromých objektů, zahrad a zahrádkářských kolonií patří do této kategorie i zeleň specifických ploch - armádních areálů, vodárenských objektů apod..

2.7 Veřejná zeleň jako veřejný statek

Veřejný statek je statek, u něhož dochází z různých důvodů k tzv. tržnímu selhání, kdy soukromý sektor nemůže, či nemá zájem zajistit dané statky v požadované kvantitě a kvalitě, a naopak na jejich zabezpečování má stát a územní samospráva zájem, zajišťuje je a jsou financovány, nebo spolufinancovány ze zdrojů veřejných rozpočtů.⁴ Ekonomická teorie rozlišuje veřejné statky na statky čisté a statky smíšené podle toho, zda mají obě charakteristické vlastnosti veřejného statku (statky čisté) nebo jen jednu či žádnou (statky

⁴ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 155. ISBN 978-80-7357-614-1.

smíšené). Charakteristickými vlastnostmi veřejných statků jsou nerivalita ve spotřebě a nevylučitelnost ze spotřeby.

Nerivalita

Užívání statku jedním subjektem neomezuje možnosti jeho užívání ostatními subjekty. Mezní náklady na spotřebu statku další osobou jsou tedy nulové. Příkladem nerivalitního veřejného statku může být např. obrana státu, veřejné osvětlení či televizní vysílání. I když se zvýší počet občanů státu, nočních chodců či televizních diváků, nezvýší se náklady na zabezpečení těchto statků. Tato skutečnost je zásadním rozdílem mezi soukromými a veřejnými statky. Vlastnost nerivality vyplývá z nedělitelnosti produktu. Přístup k nerivalitnímu statku je pro všechny stejný. Nelze tedy poskytovat např. u veřejného osvětlení více světla jedné osobě než ostatním. Nerivalita bývá často označována jako společná spotřeba.

Problémem definice nerivality či společné spotřeby je skutečnost, že tato vlastnost není u statků nezpochybnitelně přítomna. Existuje mnoho statků, které jsou nerivalitní pouze do určitého počtu spotřebitelů. Pokud je tento počet překročen, stávají se tyto statky rivalitními. Takovéto statky jsou označovány za přetížitelné statky.

Nevylučitelnost ze spotřeby

Za statky, jejichž výlučná spotřeba je nemožná, neboli nevylučitelné statky označujeme statky, u nichž neexistuje způsob, jak vyloučit jedince ze spotřeby statku, za nějž nezaplatil. Jedná se například o statky: veřejná obrana, veřejná bezpečnost, veřejné osvětlení, veřejné komunikace (s výjimkou placených úseků na dálnicích) apod. V některých případech sice může být vyloučení teoreticky možné, ale bývá velmi nákladné.

S nevylučitelností ze spotřeby veřejného statku je spojen fenomén tzv. **černého pasažéra**. Jedná se o neochotu jedince platit dobrovolně za poskytované veřejné statky. Ten je přesvědčen, že užitek z veřejného statku získá nezávisle na tom, zda za statek zaplatí či ne. Existují veřejné statky, které by mohl zajišťovat soukromý sektor, ale existence problému černého pasažéra způsobuje, že soukromé trhy selhávají při poskytování statků. Pokud soukromý sektor není schopen vyprodukovat efektivní množství veřejných statků a dojde-li vláda k závěru, že společenský užitek veřejného statku převyšuje náklady na zabezpečení

veřejného statku, může se vláda rozhodnout daný statek financovat z výnosů daní a poskytovat jej zdarma.

Veřejná zeleň jako čistý veřejný statek

Veřejná zeleň je typicky čistý veřejný statek, neboť má obě charakteristické vlastnosti čistých statků - nerivalitu a nevylučitelnost ze spotřeby. Užívání zeleně jedincem neomezuje možnosti užívání ostatním osobám, nelze definovat podíl spotřeby jednotlivých subjektů a je nemožné vyloučit jedince ze spotřeby.

Jak již bylo zmíněno, čistý veřejný statek je do určité míry ideálem, který se v realitě téměř nevyskytuje. To platí i pro statek veřejná zeleň, neboť může být zpochybněna jak její vlastnost nerivality, tak vlastnost nevylučitelnosti ze spotřeby. Některé druhy veřejné zeleně jsou přetížitelnými statky - např. dětská hřiště mají určitou kapacitu, která může být překročena - pak se statek stává rivalitním. Nevylučitelnost u veřejné zeleně také nemusí být nezpochybnitelně přítomna. Veřejná zeleň je, dle § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, druhem veřejného prostranství a za určitých okolností může být vstup jedinci na veřejné prostranství zakázán (např. vyhláškou o zákazu vstupu se psy). Taktéž může být zeleň ohrazena a sloužit jen omezené skupině obyvatel. Svým charakterem se však veřejná zeleň blíží čistému veřejnému statku a je v odborné literatuře jako čistý veřejný statek označována.

2.8 Územní samospráva a poskytování veřejných statků

Územní samospráva je forma veřejné vlády a veřejné správy - umožňuje samostatné spravování věcí veřejných na území menším než je stát. Jednotlivé stupně územních samosprávních celků jsou vymezeny geograficky územím, na kterém žije společenství občanů a realizuje samosprávu veřejných záležitostí, jež se týkají tohoto společenství občanů. Územní samospráva tedy reprezentuje společenství občanů, jeho preference a zájmy.

Samospráva by měla vytvářet podmínky pro sociálně ekonomický rozvoj daného území. Prvořadá úloha územní samosprávy je zabezpečení veřejných statků a služeb, při dodržování požadavků na maximální hospodárnost a efektivitu poskytování.

Veřejné zajišťování statků a služeb chápeme jako rozhodování o produkci či spotřebě statku, tj. veřejnou volbou prostřednictvím hlasování a způsobu financování produkce veřejných statků.

Poskytovatelem veřejných statků, označován jako garant veřejné služby, je orgány veřejné správy definované zákonem. Veřejné statky mohou být zabezpečovány:

- veřejným sektorem - prostřednictvím vlastních neziskových organizací, které byly k tomuto účelu zřízeny,
- soukromým sektorem - veřejná zakázka u soukromého sektoru,
- partnerstvím soukromého a veřejného sektoru.

2.8.1 Zabezpečování veřejných statků prostřednictvím veřejného sektoru

Jedná se o nejčastější způsob zabezpečování veřejných statků na regionální a místní úrovni. Tímto způsobem jsou zabezpečovány především nezbytné statky, jejichž zabezpečení přenesl stát na územní samosprávu a je nutné aby byly bezpodmínečně zajišťovány v požadované kvalitě a množství. Příslušný garant služby zodpovídá za zabezpečení i za financování této služby. Zabezpečování prostřednictvím veřejného sektoru je dále preferováno v případě, že neexistuje dostatečně konkurenční prostředí, v němž by bylo možno vybrat vhodného dodavatele statku nebo není možno najít dodavatele ochotného statek poskytovat.

Veřejné podniky zřizované za účelem zabezpečování statků a služeb pro obyvatelstvo jsou budovány většinou na neziskovém principu hospodaření. Neznamena to však, že by nemohly dosahovat zisku. Některé podniky se mohou na produkci zisku zaměřit a takto vytvořeným ziskem skrze rozpočet zřizovatele financovat potřeby jiných podniků zajišťující veřejné služby. K zajišťování veřejných statků mohou být zřízeny tyto typy veřejnoprávních organizací:

- komunální organizace,
- obchodní společnosti,
- neziskové organizace,
- spolupráce mezi obcemi navzájem.

Komunální organizace

Jako komunální organizace označujeme: organizační složky obcí a příspěvkové organizace zřizované obcí.

Organizační složky byly dříve označovány jako rozpočtové organizace. Dle zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, nahradily od 1.1. 2001 rozpočtové organizace tzv. organizační složky územního samosprávného celku. Tato forma organizace při zabezpečování veřejných statků má být volena územními samosprávnými celky pro takové činnosti, jež:

- nevyžadují velký počet zaměstnanců,
- nepotřebují složité a rozsáhlé strojní nebo jiné technické vybavení,
- nejsou vnitřně odvětvově či jinak organizačně členěné,
- nevstupují do složitých ekonomických nebo právních vztahů.

Organizační složka vzniká rozhodnutím zastupitelstva obce nebo kraje. Všechny příjmy a výdaje této složky jsou součástí rozpočtu zřizovatele. Nemají právní subjektivitu a nejsou ani samostatnou účetní jednotkou. Statky a služby jsou poskytovány obyvatelstvu bezplatně nebo za symbolickou cenu. Příjmy z činností organizačních složek jsou tedy velmi nízké, a proto je nezbytné financování z rozpočtu zřizovatele. Výhodou tohoto typu veřejnoprávní organizace je přímá kontrola a vliv obce na její činnosti. Nevýhodou může být případné neefektivní nakládání přidělených finančních prostředků, nemožnost vlastní personální politiky apod. Obce volí tuto formu především pro zajišťování služeb v oblasti školství, zdravotnictví, kultury a sociálních služeb.

Příspěvkové organizace jsou právnickými osobami, které jsou zřizovány územními samosprávnými celky na zabezpečování služeb a statků, jež bývají zpravidla neziskové. Forma příspěvkové organizace se volí v případě, že statky a služby, které mají zajišťovat, mají takový rozsah, strukturu a složitost, že vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Na svém zřizovateli jsou závislé užíváním jeho majetku a přístupem ke kapitálu k rozšiřování majetku. Na rozpočet zřizovatele jsou napojeny saldem svého rozpočtu. Zřizovatel příspěvkové organizace může organizaci poskytnout příspěvek na investice, nebo na provoz, jmenuje a odvolává ředitele organizace a provádí kontrolu hospodaření. Pokud se tak rozhodnou, mohou příspěvkové organizace poskytovat i doplňkové služby. Tyto doplňkové služby jsou zajišťovány za současného zajišťování hlavních služeb a prostředky získané doplňkovou službou jsou použity ke zlepšení hlavní služby. Využitím doplňkových služeb může být příznivě ovlivněn hospodářský výsledek.

Výhodou je, že příspěvkové organizace jsou více motivovány k tomu, aby poskytovaly služby efektivněji a hospodárněji, protože nesou náklady na jejich provozování. Rovněž mají

větší volnost při odměňování zaměstnanců než organizační složky. Nevýhodou, která odrazuje některé obce od této formy zajišťování veřejných statků a služeb je fakt, že daň z příjmu je placena příspěvkovou organizací jako právnickou osobou. Výnos této daně se stává součástí celostátního výnosu a obec získá podíl stanovený zákonem. Kdyby však obec zvolila formu organizační složky, veškerý výnos z daně z příjmů by připadl obci, neboť by šlo o příjmy vzniklé výslovnou přímou činností obce.

Příspěvkové organizace platí daň z příjmů právnické osoby - výnos této daně se stává součástí celostátního výnosu této daně. Další nevýhodou se může jevit cena, kterou za fungování příspěvkové organizace obec zaplatí v podobě příspěvku, neboť je obtížné stanovit vhodnou výši. Vedení organizace může nadhodnocovat potřebu příspěvku, což zřizovatel během rozhodování nemusí zjistit, neboť chybí srovnání, jestli lze službu poskytnout výhodněji, než tvrdí vedení organizace.

Obchodní společnosti

Obchodní společnosti jsou právnické osoby založené na základě obchodního zákoníku. Obchodní zákoník rozlišuje tyto právní formy obchodních společností: veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a družstva. Územní samosprávné celky mohou využít obchodních společností jako alternativu příspěvkových organizací a organizačních složek. Obec či kraj může vlastnit u společností veškeré majetkové podíly, být většinovým či menšinovým vlastníkem. U tohoto typu zabezpečování veřejných statků a služeb je však spojeno s rizikem z podnikání.

Nejčastěji se užívá forma společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Zakládání společností s ručením omezeným je výhodné z důvodu nižšího vkladu, zpravidla menších administrativních nákladů a nižšího rizika podnikání. Zakladatel ručí do výše svého vkladu. Akciové společnosti nebývají častou formou obchodních společností zakládaných územní samosprávou, spíše se jedná o ojedinělé případy, neboť většina obcí nedisponuje dostatečnými finančními prostředky, aby mohla akciovou společnost založit. Může se však stát zakladatelem, který se podílí na základním jmění společnosti.

Pokud chce územní celek založit společnost k výkonu velmi specifické činnosti, jako je např. stavební projekt, a ponechat si kontrolu nad jejím kapitálem, je vhodnější založit

společnost s ručením omezeným. Naopak, pokud je účelem společnosti přilákat další, externí partnery a kapitál pro dlouhodobou činnost je vhodnější forma akciové společnosti.⁵

Pro poskytování služeb přesně určené skupině obyvatelstva je vhodnou formou organizace družstvo. Družstvo sdružuje své členy pro poskytování služeb pro sebe samé.

Neziskové organizace

Územní celek může zvolit jako formu poskytování veřejných statků neziskovou organizaci. Obvyklou formou v oblasti zajišťování sociálních služeb a kulturní činnosti jsou občanské sdružení. Občanské sdružení je dobrovolné sdružení založené registrací stanov u Ministerstva vnitra ČR. S občanským sdružením obec či kraj uzavírá dohodu či smlouvu o financování. Podobně jsou poskytovány veřejné statky a služby formou nadací a nadačních fondů.

Místní veřejné služby mohou být zajišťovány obecně prospěšnými společnostmi. Tyto organizace poskytují služby definované v zakládací listině za podmínek rovných pro všechny uživatele. Finanční příjmy, které získá tato společnost ze své činnosti, musí být použity výhradně ve prospěch definovaných služeb. Využívají se v oblasti poskytování služeb na regionální i státní úrovni v oblastech sociální pomoci, sportovní a kulturní činnosti.

Spolupráce mezi obcemi navzájem

Tato spolupráce může mít několik podob. Obce mohou spolupracovat na základě smlouvy uzavřené ke splnění určitého úkolu. Smlouva může být uzavřena na dobu určitou nebo neurčitou, vždy je písemná a schvalují ji zastupitelstva příslušných obcí. Další formou spolupráce může být založení právnické osoby dvěma či více obcemi. Obce se řídí v tomto případě obchodním zákoníkem. Nejčastější formou spolupráce jsou dobrovolné svazky obcí (DSO). Členy svazku mohou být pouze obce. Dobrovolný svazek obcí vzniká za účelem ochrany a prosazování společných zájmů obcí. Společnými zájmy obcí se většinou rozumí zajišťování veřejných služeb a statků. Dobrovolný svazek obcí je právnickou osobou, sestavuje rozpočet a hospodaří s majetkem. Majetek tvoří vklad obcí do svazku nebo majetek vzniklý činností svazku. Majetek vložený obcemi je nadále v majetku příslušných obcí.

⁵ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2007, s. 220. ISBN 978-80-247-2097-5.

Finanční systém svazu funguje podobně jako je tomu u obcí - řídí se zákonem o obcích a zákonem o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků. Dobrovolný svazek obcí má vlastní stanovy, které upravují zejména hospodaření, podmínky přistoupení k dobrovolnému svazku obcí a vystoupení z něj apod.. Svazek je povinen krajským úřadem nebo auditorem nechat za uplynulý kalendářní rok přezkoumat hospodaření. Dobrovolný svazek obcí může zřizovat školy a školská zařízení jako právnické osoby.

Obce dále mohou spolupracovat s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení místních orgánů a vstupovat do seskupení se zahraničními partnery. Dobrovolné svazky obcí mohou uzavírat smlouvy se svazky obcí z jiných států. Tyto "přeshraniční" aktivity jsou časté u obcí z hraničních obcí při získávání finančních prostředků ze strukturálních fondů.

Kraje spolupracují mezi sebou podobně jako obce. Nemohou však zakládat Dobrovolný svazek. Využívají tedy možností spolupráce na základě smlouvy ke splnění určitého úkolu a nebo zakládají právnickou osobu.

2.8.2 Zabezpečování veřejných statků prostřednictvím soukromého sektoru

Nejčastější formou spolupráce veřejného sektoru se soukromým je **veřejná zakázka**. Jedná se o zakázku, jejímž zadavatelem je veřejný sektor a je hrazena ze zdrojů rozpočtové soustavy, včetně příspěvků z nadnárodních rozpočtů. Tento způsob zajišťování veřejných statků se používá pouze v případě, je-li hospodárnější z hlediska rozpočtových zdrojů na zabezpečení veřejného statku než zajištění prostřednictvím veřejného sektoru. Přitom musí být bezpodmínečně dodržen požadavek kvality, účelnosti a užitečnosti takového statku pro občana, který jej užívá. Jelikož jsou veřejné zakázky financovány z veřejných rozpočtů, které jsou omezené, je nutné u nich maximalizovat efektivnost zajišťování a financování veřejných statků a služeb, co nejvíce omezit na minimum neefektivnost, zamezit korupci apod.. Pro soukromý sektor představují veřejné zakázky jistotu výroby a odbytu. Soukromá firma má o zakázku zájem pouze tehdy, přinese-li jí zisk, proto se snaží minimalizovat náklady bez snižování kvality, což vede k vyšší hospodárnosti při zajišťování veřejných statků a služeb. Snaha o získání zakázek může vést až k neférovému způsobu ovlivňování rozhodování o výběru dodavatele veřejné zakázky (výhružky, nátlak, úplatky apod.). Proto

je celý proces výběru a zadávání zakázek upraven zákonem a podléhá přísné procedurální a finanční kontrole.⁶

Předpokladem využití tohoto způsobu je konkurenční prostředí, v němž lze vybrat dodavatele - soukromou firmu, jež nejlépe splní v zadávacím řízení požadavky na kvalitu a kvantitu veřejného statku, ale i cenu. Už v zadávacím řízení jsou krom těchto požadavků stanoveny i případné sankce za nedodržení požadavků.

Veřejnými zakázkami se zajišťují:

- dodávky,
- služby,
- provedení stavebních prací.

Hlavním cílem by při zabezpečování veřejných statků tímto způsobem mělo být:

- maximalizace hospodárnosti při zabezpečování služeb,
- maximalizace užitku na výstupu a tím i efektivnosti,
- zajištění rovných podmínek pro zájemce o veřejnou zakázku, to jest zajištění nediskriminace, spravedlnosti a otevřenosti soutěže,
- zajištění transparentnosti celého průběhu zadávání zakázky a výběru dodavatele, aby se zamezilo lobby a korupci ve veřejné správě,
- zodpovědnost při výběru zájemce.

Při zadávání veřejných zakázek na úrovni územní samosprávy mohou být sledovány i další cíle.

Zvláštní formou veřejných zakázek jsou veřejné zakázky malého rozsahu. Jedná se o zakázky v hodnotě od Kč 0,10 do Kč 2 000 000,00 bez DPH v případě dodávek a služeb a v případě stavebních prací až do Kč 6 000 000,00 bez DPH. Na základě obecné výjimky nejsou zadavatelé povinni zadávat veřejné zakázky malého rozsahu v režimu zákona, tedy v zadávacím řízení. Zadavatel je však povinen zadávat i tyto veřejné zakázky transparentním a nediskriminačním způsobem a současně dodržet zásadu rovného zacházení. Je vhodné si stanovit jednotný interní postup platný pro zadávání těchto zakázek. Je nezbytné, aby veřejný zadavatel uchovával veškerou dokumentaci vzniklou v souvislosti se zadáváním veřejné zakázky malého rozsahu, a to kvůli případné finanční kontrole.

⁶ V ČR zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

2.8.3 Zabezpečování veřejných statků prostřednictvím partnerství soukromého a veřejného sektoru

Spojení veřejného a soukromého sektoru se nazývá pojmem "Public-Private Partnership" (zkráceně PPP). V posledních desetiletích se tento způsob zajišťování veřejných statků rozvíjel velmi dynamicky, zejména ve vyspělých evropských zemích. PPP se využívá při přípravě, výstavbě a provozování určitých typů objektů ve veřejném zájmu a při poskytování veřejných služeb. V počátcích se jednalo o projekty z oblasti infrastruktury a vodního hospodářství. Dnes se rozšiřuje do využívání i pro zajišťování statků a služeb z jiných oblastí veřejného sektoru, jako je např. zdravotnictví, kultura a vzdělávání. V ČR jsou projekty PPP podporovány jak na centrální, tak na úrovni samosprávných celků. Veřejný sektor je zákazníkem a partnerem soukromého sektoru, od něhož nakupuje služby. Tyto služby jsou placeny z rozpočtů státu i územních samosprávných celků.

Veřejný sektor volí tuto formu zajišťování veřejných služeb a statků z mnoha důvodů. Veřejné prostředky jsou lépe alokovány, PPP je řešením pro nedostatečné finanční prostředky pro zabezpečování statků a služeb, zajištěna je určená kvalita služeb, je posílena možnost čerpání fondů z EU, stimulováním soukromých investic do veřejné infrastruktury a služeb vede k ekonomickému růstu a růstu přímých zahraničních investic.

3. Analýza činností a hospodaření obce v oblasti veřejné zeleně

Veřejná zeleň je veřejný statek zajišťovaný decentralizovaně na úrovni územních samospráv. Jak územní samospráva na úrovni obce hospodaří v oblasti veřejné zeleně a jaké činnosti v této oblasti vyvíjí popíšu na příkladu města Hradec nad Moravicí.

3.1 Hradec nad Moravicí

Základní informace o městu Hradec nad Moravicí jsou uvedeny v tabulce č. 3.1 Hradec nad Moravicí se nachází v kraji Moravskoslezském v okrese Opava. Město má 5 470 obyvatel a katastrální výměru 4 403,44 ha.

Tabulka č. 3.1 : Základní informace o městu Hradec nad Moravicí

Typ úřadu	Město
Kód obce dle ČSÚ	507270
Kraj	Moravskoslezský
Okres	Opava
Obec s rozšířenou působností	Opava
Počet obyvatel	5 470
Výměra	4 403,26 ha
Hustota zalidnění	123, 75 obv./km ²
Adresa	Opavská 265 74741 Hradec nad Moravicí
Počet částí obce	8
Počet katastrálních území	8

Zdroj: Hradec nad Moravicí: Základní data. *RIS.cz: Regionální informační server* [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-28-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?zuj=507270&zsj=197009>

Místní městský úřad není úřadem obce s rozšířenou působností ani pověřeným obecním úřadem. Je zřizovatelem 5 příspěvkových organizací.

Město Hradec nad Moravicí se nachází v Moravskoslezském kraji v okrese Opava. Rozkládá se v kopcovitém terénu v podhůří Nízkého Jeseníku. Protéká jím řeka Moravice, pramenící ve Velkém Kotli v Hrubém Jeseníku. V jejím údolí na katastrálním území Hradce se nachází přírodní park Moravice, který patří k nejlépe zachovalému a nejhodnotnějšímu území celého Opavska. Hradec je vzdálen přibližně 30 km západně od města Ostravy, 9 km severně od statutárního města Opavy, 12 km jihovýchodně od města Vítkova a 14 km jihovýchodně od města Bílovec.

Má osm městských částí: Hradec nad Moravicí (někdy také označován jako Hradec-Podolí), Benkovice, Bohučovice, Domoradovice, Filipovice, Jakubčovice, Kajlovec a Žimrovice. Jejich výměra a počet obyvatel je uveden v tabulce č. 3.2.

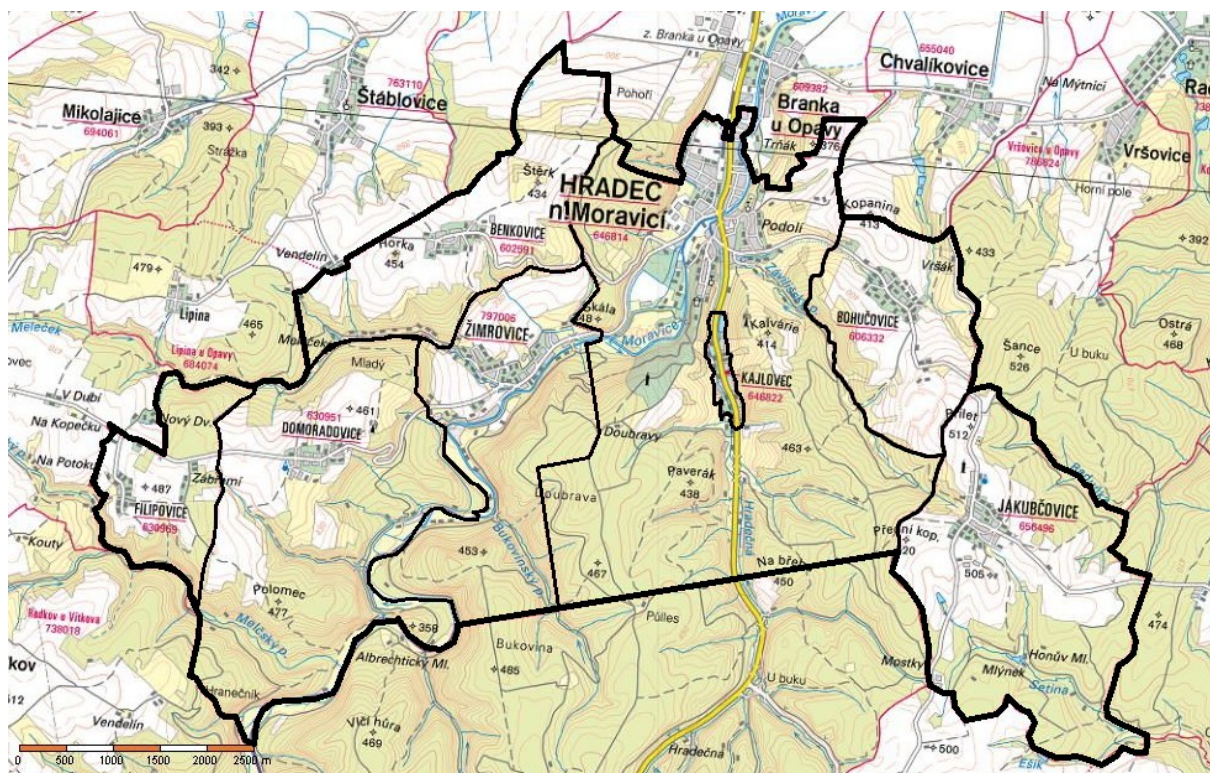
Tabulka č. 3.2 : Soupis městských částí Hradce nad Moravicí, jejich počet obyvatel a katastrální výměra v ha

Městská část	Počet obyvatel městských částí v roce 2011	Katastrální výměra v ha
Benkovice	200	433,3745
Bohučovice	321	320,7217
Domoradovice	216	793,9632
Filipovice	71	219,4946
Hradec nad Moravicí	3 000	1 385,3741
Jakubčovice	533	678,7495
Kajlovec	367	22,5223
Žimrovice	762	549,0578
Celkem město	5 470	4 403,2577

Zdroj: *Turistické informační centru Hradec nad Moravicí* [online]. [cit. 2012-12-30]. Dostupné z: <http://www.muhradec.cz/infocentrum/mistni-casti>; vlastní zpracování

Nejlidnatější a také největší městskou částí je Hradec nad Moravicí. Více jak polovina obyvatel města žije na jeho území. Druhou nejlidnatější částí jsou Žimrovce s 762 obyvateli, třetí jsou v lidnatosti Jakubčovice s 533 stálými obyvateli. Nejméně lidnatou je obec Filipovice, kde trvale bydlí pouze 71 obyvatel. Druhou největší městskou částí dle katastrální výměry jsou Jakubčovice a třetí Žimrovce. Nejmenší městskou částí je Kajlovec s katastrální výměrou 22,52 ha. Katastrální území města s jednotlivými částmi je zobrazeno na obrázku č. 3.1.

Obrázek č. 3.1: Mapa katastrálního území města Hradec nad Moravicí

Zdroj: Zobrazení mapy. ČÚZK: *Nahlížení do katastru nemovitostí* [online]. [cit. 2012-12-7]. Dostupné z: <http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka>; vlastní zpracování.

Díky vhodné poloze je Hradec dostupný jak četnými autobusovými linkami, tak železniční dopravou. Město má dobrou občanskou vybavenost: plně funkční obchodní síť a zdravotnická střediska, Městskou galerii a muzeum, divadelní a koncertní sál, kino, knihovnu pověřenou regionální funkcí a informační centrum.

Hradec je oblíbeným cílem turistů. Nejčastějším cílem návštěvníků je zámek Hradec nad Moravicí s přilehlým 60 ha rozsáhlým přírodně-krajinářským parkem. V roce 2008 vyhrál zámek anketu "O nejpohádkovější hrad nebo zámek v České republice". Dalšími turistickými cíly jsou například kostel sv. Petra a Pavla, křížová cesta Slezská Kalvárie, soubor zemních opevnění ze slezských válek, rozhledna Šance, papírenský náhon s tunely a akvadukty a jiné. Návštěvník města má možnost se ubytovat v řadě ubytovacích zařízení (od autokempů po hotely), nachází se zde řada restaurací.

Hradec má rovněž dobré sportovní zázemí: tenisové a volejbalové kurty, krytý bazén, víceúčelovou halu, hřiště pro kopanou, koupaliště, jezdecký klub. Členitý terén s hustými lesy a malebnými zákoutími v okolí řeky nabízí vhodné podmínky pro turistiku, cykloturistiku a rybaření.

Stručná historie města Hradec nad Moravicí je uvedena v příloze č. 1.

3.2 Veřejná zeleň dle vyhlášky města Hradec nad Moravicí

Při definování pojmu veřejná zeleň bylo zmíněno, že každá obec si sama určuje prostřednictvím veřejně závazné vyhlášky, co je přesně chápáno na území obce jako veřejná zeleň. Vyhláška, která se zabývá veřejnou zelení města Hradec nad Moravicí se jmenuje: Vyhláška o udržování čistoty, ochraně veřejného pořádku a veřejné zeleně v Hradci nad Moravicí. V úvodních ustanoveních této vyhlášky, můžeme najít vymezení pojmů zeleň, veřejná zeleň a veřejné prostranství. Pro účelem této obecně závazné vyhlášky se rozumí⁷:

a) **zelení** - okrasná zahrada, uliční a sídlištní zeleň, park, a jiné plochy funkční rekreační zeleně,

b) **veřejnou zelení** - zeleň veřejně přístupná každému bez omezení, tvořená takovými plochami zeleně, které jsou kdykoliv přístupné veřejnosti a nejsou ohrazeny pevnými překážkami jako např. oplocením, živým plotem nebo stavbou,

c) **veřejným prostranstvím** - náměstí, ulice, chodníky, schody, mostky a mosty, veřejná zeleň, zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

⁷ Vyhláška o udržování čistoty, ochraně veřejného pořádku a zeleně v Hradci nad Moravicí. In: *Oficiální stránky města Hradec nad Moravicí* [online]. 2003 [cit. 2013-01-11]. Dostupné z: http://www.muhradec.cz/e_download.php?file=data/editor/171cs_16.pdf&original=3_2003.pdf

3.3 Analýza činností obce v oblasti veřejné zeleně

Obec vyvíjí činnosti především v dvou hlavních oblastech: v oblasti správy veřejné zeleně a v oblasti údržby veřejné zeleně.

Správa veřejné zeleně

Obec má odpovědnost za poskytování určitých statků a služeb vždy, když tak stanoví přímo zákon, a dále v případech, kdy veřejnou službu či statek vytváří, organizuje, usměrňuje, kontroluje a odpovídá za její finanční zajištění. Obec, prostřednictvím zastupitelstva určuje jak, v jakém množství, v jaké kvalitě a za jakou cenu bude veřejná zeleň produkována a kdo bude za veřejnou zeleň zodpovídat.

O správu veřejné zeleně v Hradci nad Moravicí se stará obor vnitřních věcí, konkrétně **úseku životního prostředí**. Úsek životního prostředí se zabývá těmito hlavními oblastmi:

- agenda provozovatelů malých zdrojů znečišťování vzduší,
- povolování kácení a ořezu stromů,
- povinnosti podle zákona č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání,
- spolupracuje s útlukem pro psy,
- sledování povrchových vod,
- dohled nad dodržováním ekologických norem chování,
- řešení černých skládek.

Správa sídelní zeleně bývá v praxi u malých měst a obcí zabezpečována odborem životního prostředí, neboť obce (města) nemají dostatečnou kapacitu či odborné zázemí pro samostatnou správu sídelní zeleně. Péče o zeleň je někdy přiřazována jako další úkol úředníkovi, který již má na starost jinou, "důležitější funkci".⁸ Špatná situace bývá rovněž v evidenci plošných ukazatelů, např. neschopnost poskytnout údaj, kolik m² veřejné zeleně spravují. Toto je pravdou i v případě správy zeleně v Hradci. Úsek životního prostředí má mnoho důležitých úkolů, které vykonává v současné době pouze jediný zaměstnanec,

⁸ SOJKOVÁ, Eva, Tereza HRUBÁ a Vladka KIRSCHNER. *Ochrana, obnova a rozvoj zeleně malých měst*. 1. vyd. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2006, s. 5. ISBN 80-85116-49-9.

kterým je pan Rostislav Římský. Krom úseku životního prostředí spravuje i úsek správy majetku obce. Úsek správy se zabývá těmito oblastmi:

- agenda majetku města, evidence nemovitého majetku města,
- správa hmotného a nehmotného majetku,
- nakládání s majetkem města,
- příprava a realizace smluv při nakládání s majetkem města,
- evidence pohledávek z prodeje a pronájmu majetku města,
- příprava materiálů pro jednání rady města a zastupitelstva města ve věci dispozice s majetkem města,
- zástup města v majetkoprávních záležitostech města, ve správním a v soudním řízení,
- spolupráce s katastrálním a pozemkovým úřadem,
- zabezpečení spolupráce s příslušným orgány státní správy,
- vstup na pozemky.

Úsek životního prostředí a úsek majetku města spolu souvisí a snad proto jsou oba personálně zabezpečovány jednou osobou. Úsek životního prostředí vykonává "pouze" správu ohledně údržby veřejné zeleně. Jeho práce není systémově směřována, město nemá vypracovaný výhled na další léta, jak hodlá se zelení hospodařit - jestli založí nové plochy či nějaké zruší. Obec, jako vlastník majetku, v rámci jeho správy, péče a údržby, zřizuje a vede evidenci majetku, jejíž součástí je evidence zeleně. Evidence zeleně představuje vedení seznamu ploch zeleně, uličních stromořadí, ale i významných skupin stromů (tzv. rozptýlená zeleň), které jsou majetkem obce. Tyto evidence mohou být v písemné nebo elektronické formě. Podrobnost, s jakou je evidence zeleně vedena, si zvolí obec sama, s ohledem na způsob využití evidence při správě zeleně. Může jít o pouhé jmenné seznamy ploch, nebo o složitější evidenci obsahující i údaje jako např. parcelní čísla, výměry pozemků, druh zeleně, intenzivní třídu údržbové péče, přístupnost plochy pro veřejnost, vlastník pozemku). Základní evidenční jednotkou je ucelená plocha zeleně. Může ji tvořit jedna nebo více parcel.

Správa veřejné zeleně v Hradci nad Moravicí se omezuje na evidenci veřejné zeleně a nesahá dál. Chybí pasport zeleně jako vyšší územně plánovací dokument pro zpracování územně technických dokumentů. Pasport se používá např. při zpracovávání

generelů zeleně, dále pro dlouhodobé plánování údržbové péče, zkvalitňování ploch, změny druhů zeleně apod..

V případě evidence zeleně Hradce nad Moravicí se jedná o evidenci jak v písemné tak elektronické podobě. Jsou v ní uvedeny základní údaje - název obce, název katastrálního území, název evidované plochy, jméno vlastníka, druh pozemku, číslo pozemkové parcely, výměra pozemku a v případě, že se na pozemku nachází veřejná zeleň i druh zeleně. Jako doplněk evidence je použit mapový program zachycující pozemky na území města. Druhy pozemků jsou děleny stejným způsobem, jako je dělí katastrální úřad. Proto nelze pracovat pouze s programem, neboť u pozemků vedených jako "ostatní plochy" bývá ve většině případů plocha vlastní zeleně jen částí z celkové výměry a je třeba ji doměřit dle skutečnosti.

V tabulce č. 3.3 jsou uvedeny druhy spravované veřejné zeleně a její množství v obci, ve smyslu přílohy vyhlášky. 190/1996 Sb. Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního. Zeleň je v této vyhlášce řazena mezi ostatní plochy a to jako: zeleň, hřbitov, zahrada, jiná plocha, ostatní komunikace a sportoviště. Do veřejné zeleně není zahrnut zámecký lesopark, který sice plní funkce veřejné zeleně, ale není v majetku ani správě města, proto jej vynecháváme.

Tabulka č. 3.3 : Druhy zeleně a jejich výměra v katastrálním území Hradce nad Moravicí

Způsob využití pozemku	Výměra v ha
Hřbitov, urnový háj	1,44
Sportoviště a rekreační plocha	4,75
Zeleň	3,13
Jiná plocha	1,73
Zahrada	4,07
Veřejná zeleň celkem	15,12

Zdroj: ČÚZK: *Nahlížení do katastru nemovitostí* [online]. [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/VyberLV.aspx>; vlastní zpracování.

Tabulka ovšem neuvádí skutečné množství veřejné zeleně, neboť zde chybí uvedena liniová zeleň. Není to z důvodu, že by liniová zeleň byla v obci v zanedbatelném množství,

spíše naopak, ale proto, že liniová zeleň dle vyhlášky č. 190/1996 Sb. Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního spadá a je vedena jako součást druhu pozemku "ostatních plochy" a zde patří mezi ostatní komunikace. Jak již bylo uvedeno, plocha vlastní zeleně musí být tedy zvlášť doměřena dle skutečnosti a tato informace by měla být uvedena v evidenci zeleně. Informace o množství tohoto druhu zeleně však nepodařilo zjistit.

Jaké procento z celkové plochy katastrálního území jednotlivých částí tvoří veřejná zeleň je uvedeno v tabulce tabulka č. 3.4. Opět se však jedná plochu veřejné zeleně, ve které není započítána liniové zeleně.

Nejvyšší procento veřejné zeleně na svém území má obec Kajlovec - takřka 3 %. Zbylé městské části Hradce nad Moravicí mají pod jedno procento. Rozdíl je způsoben velmi malou katastrální výměrou Kajlovce.

Tabulka č. 3.4 : Plocha zeleně v celkové ploše katastrálního území Hradce nad Moravicí

Městská část	Veřejná zeleň v m ²	Celková plocha katastrálního území městské části v m ²	Veřejná zeleň jako procento z celkové plochy
Benkovice	4 879	4 333 745,00	0,11
Bohučovice	4 423	3 207 217,00	0,14
Domoradovice	1 445	7 939 632,00	0,02
Filipovice	1 732	2 194 946,00	0,08
Hradec	10 5218	13 853 741,00	0,76
Jakubčovice	10 719	6 787 495,00	0,16
Kajlovec	6 733	225 223,00	2,99
Žimrovice	16 026	5 490 578,00	0,29

Zdroj: Hradec nad Moravicí: Základní data. *RIS.cz: Regionální informační server* [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-28-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?zuj=507270&zsj=197009>; vlastní zpracování.

Další tabulka, tabulka č. 3.5 obsahuje údaje o počtu m² veřejné zeleně na obyvatele. Opět se jedná o množství veřejné zeleně bez liniové zeleně.

Průměrným počtem m² veřejné zeleně na obyvatele je 20 m² na obyvatele. Nejvyšší počet m² na osobu má Hradec nad Moravicí. Nad průměrem se nachází i obce Benkovice a Filipovice. Oproti tomu nejméně veřejné zeleně připadá na obyvatele v obci Domoradovice. Celková výměra obce je 4 403,26 ha. Obecně lze prohlásit, že veřejná zeleň netvoří ani 0,5 % celkové výměry katastrálního území města Hradec nad Moravicí. Nelze však tento stav označit za špatný, neboť sedm z osmi částí obce má vesnický charakter. Městský charakter má pouze část Hradec nad Moravicí.

Tabulka č. 3.5 : Počet m² veřejné zeleně na obyvatele městských částí Hradce nad Moravicí

Městská část	Veřejná zeleň v m ²	Počet obyvatel městské části	Počet m ² veřejné zeleně na obyvatele
Benkovice	4 879	200	24
Bohučovice	4 423	321	14
Domoradovice	1 445	216	7
Filipovice	1 732	71	24
Hradec	10 5218	3 000	35
Jakubčovice	10 719	533	20
Kajlovec	6 733	367	18
Žimrovice	16 026	762	21

Zdroj: Hradec nad Moravicí: Základní data. *RIS.cz: Regionální informační server* [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-28-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?zuj=507270&zsj=197009>; vlastní zpracování.

Dobrá stav životního prostředí dokládá i hodnota koeficientu ekologické stability. Koeficient ekologické stability (KES) je poměrové číslo. Stanovuje poměr ploch stabilních a nestabilních krajinných prvků na zkoumaném území. Jako stabilní prvky jsou chápány lesní půdy, vodní plochy a toky, trvalé travní porosty, pastviny, mokřady, sady a vinice.

Nestabilní prvky tvoří orná půda, antropogenizované plochy a chmelnice. Hodnota, kterou má KES Hradce nad Moravicí je 2,15. Krajina s takovýmto KES je považována za vcelku vyváženou krajinu, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami.

Údržba zeleně

Údržba majetku představuje průběžné, resp. pravidelné ošetřování věcí, nebo součástí věcí, včetně odstraňování jejich drobných funkčních nedostatků. Charakter a rozsah tohoto ošetřování je dán jak technickými parametry dané věci, tak způsobem a mírou, potažmo intenzitou jejího užívání. Za cíl údržby se pak především považuje zpomalení fyzického opotřebení dané věci⁹. Údržbu majetku je běžně zabezpečována zaměstnanci obce nebo zaměstnanci příspěvkové organizace zřízené obcí.

Svou zeleň mohou udržovat obce různými způsoby. Převládá údržba vlastními či obcí zřizovanými subjekty, ovšem větší města již svěřují péči o zeleň subjektům soukromého sektoru. Úsek životního prostředí města Hradec nad Moravicí zadává úkoly související s péčí a údržbou veřejné zeleně organizaci zřízené obcí(tj. Technickým službám města Hradec nad Moravicí), která provádí pouze základní údržbu zeleně a v případě, že se jedná o složitější úkoly, či nemá organizace města potřebné vybavení, jsou řešeny úkoly veřejnou zakázkou malého rozsahu u soukromého sektoru. Nejedná však zcela samostatně, neboť tato zakázka, zejména pokud se jedná o vyšší částku, by měla být schválena buď radou obce nebo pověřenou osobou. Je-li potřeba zakázky odsouhlasena je zadána dodavateli. Péči o veřejnou zeleň se rozumí:

- sečení travnatých ploch,
- přihnojování a postřik herbicidy,
- zalévání,
- vyhrabávání a provzdušňování trávníků,
- pletí záhonů,
- okopávání,
- hrabání listí,
- péče o trvalkové záhony,

⁹ HAVLAN, Petr. A KOLEKTIV. *Majetek obcí a krajů: v platné právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. ISBN 987-80-7201-708-9.

- výsadba stromů, keřů a květin,
- řezy a kácení dřevin,
- úklid ploch zeleně a údržba neživých prvků - cest a zpevněných ploch, doplňků,
- a další.

Hradec nad Moravicí nemá vypracovaný plán intenzivních tříd údržby. Četnost těchto prací je tedy různá, dle potřeby. Jen málokteré zeleň má vypracován alespoň přibližný plán údržby. Četnost činností údržby závisejících na rychlosti vegetačního růstu se odvíjí od počasí v dané sezóně. Pokud jsou k růstu vhodné podmínky seče se tráva častěji, a častěji se musí i provádět pletí a péče o trvalkové záhony.

Péči o travnaté plochy zabezpečují ve městě Hradec nad Moravicí TS. Nejčastějším druhem péče o travnaté plochy je sečení. Jen malé procento travnatých ploch je navíc i přihnojováno, zaléváno a pravidelně provzdušňováno. Takovému to vysokému stupni péče se těší např. plocha fotbalového hřiště. Pletí, okopávání, hrabání listí, úklid ploch zeleně a údržba neživých prvků jsou rovněž starostí TS.

Kácení dřevin je podřízeno postupům daným zákonem zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. Při kácení dřevin z důvodů pěstebních, to je k obnově porostů nebo při výchovné probírce porostů, při údržbě břehových porostů prováděných při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděné při provozování těchto soustav a také z důvodu zdravotních, není nutné žádat o povolení. Stačí pouze tuto činnost oznámit nejméně patnáct dní předem příslušnému orgánu ochrany přírody a krajiny - v Hradci nad Moravicí je tímto orgánem úsek životního prostředí odboru vnitřních věcí. Úsek životního prostředí může tuto činnost pozastavit, omezit nebo zakázat v případě, že odporuje zákonným požadavkům na ochranu dřevin. Povolení není nutné v případě, že dřevina ohrožuje život či zdraví nebo hrozí škoda značného rozsahu. Bude-li však provedeno kácení, musí ten, kdo kácení provedl toto oznámit do 15 dnů úseku životního prostředí. Povolení kácení dřevin je vyžadováno u stromů na soukromých pozemcích či ve veřejné zeleni, které mají ve 130 cm nad zemí obvod 80 cm nebo u křoví s celkovou plochou nad 40 m². Povolení vydává každý obecní úřad. U jakéhokoliv kácení je třeba vzít v potaz estetický i funkční dopad kácení. Kácení je povoleno pouze v období vegetačního klidu, což je od začátku listopadu do konce března.

Kácení ve veřejné zeleni zabezpečují většinou TS města Hradec nad Moravicí na popud úseku životního prostředí obce. Pokud se však jedná o složitější proceduru,

například strom roste blízko budov či ohrožuje veřejné zdraví, může být ke kácení přizván místní sbor dobrovolných hasičů nebo může být celá práce svěřena soukromé firmě. Řezy stromů a křovin jsou zadávány soukromým zahradnickým firmám, jako veřejná zakázka malého rozsahu, neboť TS nedisponují dostatečným vybavením a odborností.

Soukromým firmám je rovněž ve většině případů zadávána tvorba nových trvalkových záhonů a zvláštní péče o ně.

Značnou část péči o veřejnou zeleň vykonávají v Hradci nad Moravicí TS. Zabezpečují především v průběhu roku často se opakující činnosti, které nevyžadují vysoké odbornosti poskytovatele či složitého a nákladného vybavení.

3.3.1 Technické služby města Hradec nad Moravicí, příspěvková organizace

Základní péči a údržbu zeleně města Hradec nad Moravicí provádí příspěvková organizace města Technické služby města Hradec nad Moravicí (dále jen TS). TS byly založeny v roce 2007. Hlavní pobídkou založení bylo převedení majetku Tělovýchovné jednoty Hradec nad Moravicí do vlastnictví obce. Základní informace o TS jsou uvedeny tabulce č. 3.6. Zřizovací listina TS je obsažena v příloze č. 2.

Tabulka č. 3.6: Charakteristika PO TS Hradec nad Moravicí

Název	Technické služby Hradec nad Moravicí
IČ	75123959
Typ podnikatele	Právnícká osoba
Zřizovatel	MěÚ Hradec nad Moravicí
Kraj	Moravskoslezský
Okres	Opava
Adresa	Opavská 228 Hradec nad Moravicí 747 41
Datum vzniku	02.10.2007
Datum založení	13. 5. 2008
Statutární orgán	Ředitel

Zdroj: Technické služby Hradec nad Moravicí, příspěvková organizace, Hradec nad Moravicí
IČO 75123959 - Obchodní rejstřík firem. *Kurzy.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z:
<http://rejstrik-firem.kurzy.cz/75123959/technicke-sluzby-hradec-nad-moravici-prispevkova-organizace/>

Předmětem činností TS Hradec nad Moravicí je:

- údržba městské zeleně,
- údržby a opravy veřejných prostranství a místních komunikací,
- údržby a opravy městského mobiliáře,
- údržba budov a dalších zařízení města,
- úklid města,
- sběr a svoz odpadů,
- provozování sběrného dvora,
- provozování autoopravy,
- provozování městských lesů,
- provozování městské kanalizace,

- provozování parkovišť,
- provozování městského koupaliště.

Účelem zřízení TS je zabezpečení provozních záležitostí města jako je údržba městské zeleně, údržba a drobné opravy místních komunikací, údržba mobiliáře města, údržba budov a dalších zařízení města, úklid města, sběr a odvoz odpadů, provozování autodopravy, provozování sběrného dvoru, lesního hospodářství, městské kanalizace, popřípadě dalších provozů a zařízení v majetku města. TS služby provádí hlavní a doplňkovou činnost. Hlavní činnost TS je:

1. Technické služby provádí zejména údržbu městské zeleně (stromů, keřů, parků a travnatých ploch), opravy a údržbu městských (místních) komunikací (cest, silnic, chodníků, cyklostezek), opravu a údržbu městského mobiliáře (vybavení pěších zón, dopravních značek, pomníků a kapliček, zábradlí, stožárů, veřejného osvětlení, stožárů a zařízení veřejného rozhlasu, atp.), úklid města (zametání, odstraňování sněhu a náledí, čištění příčných stružek a kanálů a otevřené vodní příkopy) údržba budov a dalších zařízení města (drobné opravy, výmalba, nátěry, drobné stolařské a zámečnické práce), sběr a odvoz odpadu (z akcí pořádaných městem, z míst, kde není zabezpečen svoz svozovou společností, výsyp odpadkových košů apod.)
2. Technické služby zabezpečují provoz těchto zařízení města:
 - sběrný dvůr,
 - autodopravu,
 - městské lesy (lesní hospodářství),
 - městská kanalizace,
 - parkovišť,
 - městského koupaliště,
 - veřejného osvětlení.
3. Technické služby aktivně propagují a zpřístupňují občanům separaci domovního odpadu.

TS jsou oprávněny provozovat doplňkovou činnost navazující na jejich hlavní činnost. Doplňková činnost nesmí omezit výkon hlavní činnosti.

Statutárním orgánem TS je ředitel technických služeb. V současné době je jím pan Roman Celta. Je oprávněn jednat jménem TS ve všech záležitostech, které se organizace týkají. Ředitel je jmenován a odvoláván zřizovatelem, tj. městem Hradec nad Moravicí, v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních). Pověření musí být písemné.

Ředitel jedná za organizaci samostatně a podepisuje se tak, že k napsanému nebo vytištěnému názvu organizace připojuje svůj podpis. Ředitel:

- v pracovně právních vztazích se řídí zákoníkem práce,
- odpovídá za činnost organizace, hospodaření a za odbornou úroveň činností,
- vydává vnitropodnikové směrnice,
- odpovídá za hospodárné využití svěřených prostředků a majetku,
- odpovídá za dodržování předpisů BOZ a PO.

Hospodaření TS je součástí hospodaření města. Je vázáno na jeho rozpočet. Částka na zabezpečení činnosti TS je každoročně sestavena v rámci rozpočtu města. Organizace hospodaří pak s těmito finančními zálohami z rozpočtu města. Výdaje hradí z těchto záloh a příjmy TS jsou jejich příjmem a uvádí je ve svém účetnictví. Účelové dotace, sponzorské příspěvky a jiné finanční dary určené TS musí být v účetnictví vedeny tak, aby byl prokázán účel jejich využití.

TS zaměstnávají v letní sezóně až 40 zaměstnanců. V zimě, kdy není vybíráno parkovné a není v provozu koupaliště mají TS přibližně 27 zaměstnanců. O údržbu se stará 8 zaměstnanců celoročně. Zvláště jsou vedeni na celoroční údržbu hřbitovů 2 další zaměstnanci. Dohromady zaměstnávají TS 10 zaměstnanců pečujících přímo o veřejnou zeleň. Náplní práce těchto zaměstnanců není však jen údržba zeleně. Jedná se o celkovou údržbu a úklid veřejných prostranství celoročně. V letní sezóně, kdy je v provozu koupaliště je vyhrazen péči o zeleň v areálu koupaliště a jeho okolí navíc jeden zaměstnanec.

3.4 Hospodaření města Hradec nad Moravicí v oblasti veřejné zeleně

Hospodaření s majetkem patří do samostatné působnosti obce. Zákon o obcích sice ukládá obcím povinnost majetek využívat účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly a o majetek pečovat, ale co je zájmem a úkolem obce určuje konkrétní zastupitelstvo. Zeleň, coby majetek města, je majetkem nemovitým, ve výjimečných případech i movitým. Věcí movitou např. může být tzv. mobilní zeleň, což je zeleň umístěná v různých koších, nádobách, se kterou se dá volně manipulovat. Rozdíl mezi majetkem obce a majetkem podnikatelů nacházíme ve způsobu rozhodování o jeho správě a užívání.

O správě a užívání veřejné zeleně je rozhodováno na základě nepřímé volby prostřednictvím volených zástupců - zastupitelstva obce. To určuje jak a v jaké kvalitě a v jakém množství bude veřejná zeleň produkována, kdo bude za ni zodpovídat a za jakou cenu bude produkována. Vliv na množství veřejné zeleně má zastupitelstvo města značný, neboť schvaluje územní plán. Je důležité pamatovat v územním plánu i při každé plánované výstavbě na zeleň s ohledem na její důležité funkce. Do územního plánování je vhodné zahrnout i rozvojové plochy veřejné zeleně, které v současné době mohou být neudržované, či dočasně nevyužívané. Zastupitelstvo dále rozhoduje o hospodaření s majetkem města - zastupitelstvo se může rozhodnout nakoupit nový pozemek, na svém pozemku vytvořit nový druh veřejné zeleně (např. zušlechtit nepoužívanou zanedbanou parcelu), či pozemek se zelení prodat. Rovněž rozhoduje o způsobu zabezpečení veřejné zeleně - zvolí vhodný způsob zabezpečení veřejného statku. V Hradci nad Moravicí zabezpečuje péči o veřejnou zeleň organizace zřízená obcí - technické služby, ale i soukromý sektor. Technickým službám, jako příspěvkové organizace, jejíž rozpočet je součástí rozpočtu zřizovatele, se poskytuje příspěvek na provoz. Kvalita zeleně se odvíjí od množství finančních prostředků, které zastupitelstvo na tento účel vymezí při tvorbě rozpočtu.

Zastupitelstvo má tedy hlavní slovo v hospodaření s veřejnou zelení. Ošetřování dřevin a výsadby, včetně zakládání trávníků je profesionální činností opírající se o normy. Péče o plochy veřejné zeleně není chápáno jako jakési "zahrádkaření", ale jako kvalifikovaná a profesionální správa majetku obce. Je vhodné, aby všechny závažné zásahy do veřejné zeleně byly projednávány s veřejností. Zastupitelstvo obce by však při rozhodování nemělo podlehnout lobby zájmových skupin, ale rozhodovat na základě odborného pohledu na věc.

Zastupitelstvu obce rozhoduje především o financích určených na provoz a investice v oblasti veřejné zeleně. Výdaje spojené s veřejnou zelení (ale i příjmy, pokud vzniknou), jsou součástí rozpočtu města.

Financování veřejné zeleně

Jelikož nelze u čistých veřejných statků změřit podíl jednotlivce na spotřebě, nelze tedy stanovit cenu za jednotku spotřeby čistého statku. Zdrojem financování jsou proto především daňové příjmy územních samospráv. Lokální a regionální čisté veřejné statky by měly být financovány především daňovou cenou - místními a regionálními daněmi, protože

také občané - uživatelé dané obce, daného regionu - mají z těchto veřejných statků užitek.¹⁰ V praxi ale dochází k využití kombinace různých finančních zdrojů pro krytí nákladů spojených s produkcí veřejných statků.

Obec tedy většinou financuje veřejnou zeleň z vlastních příjmů. Příjmy obcí dělíme na:

- příjmy běžné,
- příjmy kapitálové.

Běžné příjmy dělíme na daňové, nedaňové a dotace. Daňové příjmy tvoří největší část příjmů. Patří sem příjmy z daní svěřených, daní sdílených, daní místních a správních poplatků. Nedaňové příjmy jsou příjmy uživatelských poplatků za služby, z pronájmu majetku a prodeje neinvestičního majetku a zisku z podnikání.

Kapitálové příjmy jsou příjmy z prodeje majetku, akcií, kapitálové dotace, přijaté úvěry, přebytek rozpočtu apod.

Ze samotné veřejné zeleně neplynou takřka žádné příjmy. Jelikož se jedná o čistý veřejný statek, a tedy o selhání trhu, nemá zájem tržní sektor o zabezpečování tohoto statku, kvůli neexistujícím či příliš malým příjmům. Za příjmy přímo spojené s veřejnou zelení by mohl být považován příjem získaný z poplatku za využití veřejného prostranství. Objem takto získaných finančních prostředků je však malý a takřka zanedbatelný a především většinou příležitostný.

Péče o veřejnou zeleň je částečně financována i příjmy TS. TS ze svých ziskových činností a doplňkových činností financují činnosti ztrátové. TS si tak mohou dovolit zaplatit např. nové vybavení, které bude použito jak v ziskové činnosti - správa koupaliště, tak činnosti péče o veřejnou zeleň. Dalším příležitostným příjmem může být např. prodej dřeva z pokácených dřevin. Takovýto příjem je příjmem TS města Hradce nad Moravicí a slouží k dalšímu financování činnosti TS.

Možnosti financování potřeb v oblasti veřejné zeleně z dotací z národních evropských programů Hradec nad Moravicí v současné době nevyužívá.

¹⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 160. ISBN 978-80-7357-614-1

Výdaje obce na veřejnou zeleň

Prostřednictvím výdajů z rozpočtu města na zabezpečení a financování veřejných statků se napravují selhání trhu i na municipální a regionální úrovni. Velikost i struktura výdajů na veřejnou zeleň se liší mezi obcemi, regiony i v čase.

Podrobné členění výdajů upravuje v ČR rozpočtová skladba, která je dána vyhláškou MF ČR č. 3232/2002 Sb, o rozpočtové skladbě. Pro územní samosprávné celky je závazné druhové členění výdajů. Druhové třídění výdajů rozlišuje výdaje běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou umístěny do 5. třídy a kapitálové výdaje v 6. třídy. Tvorba nových ploch zeleně, zejména parků, zahrad apod. má většinou charakter investice a řadí se do 6. třídy.

Funkční třídění rozpočtové skladby dělí rozpočet do těchto částí:

Skupina 1 : Zemědělství a lesní hospodářství

Skupina 2 : Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství

Skupina 3 : Služby pro obyvatelstvo

Skupina 4 : Sociální věci a politika zaměstnanosti

Skupina 5 : Bezpečnost státu a právní ochrana

Skupina 6 : Všeobecná veřejná správa a služby

Funkční třídění rozpočtu řadí výdaje na financování veřejné zeleně do skupiny č. 3: Služby pro obyvatelstvo, pod část ochrana životního prostředí. V ochraně životního prostředí účtuje Hradec u tří paragrafů: § 371 Ochrana ovzduší a klimatu, § 372 Nakládání s odpady a § 374 Ochrana přírody a krajiny. V rámci Ochrany přírody a krajiny se nachází odstavec § 3745 Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň. Zahrnuje: výdaje spojené s výstavbou, obnovou, údržbou, apod., městských a obecních zelených ploch, především parků, lesoparků, alejí, veřejných zahrad a sadů, záhonů, květinových výzdob apod., pokud nejsou např. součástí kulturních památek (zámecké zahrady), školních pozemků apod. Výdaje uvedené v § 3745 Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň však nejsou veškerými výdaji, které obec vyčleňuje na veřejnou zeleň, neboť o údržbu pečují TS. Příspěvek, který město Hradec nad Moravicí vyčleňuje na provoz TS najdeme opět ve skupině č. 3: Služby pro obyvatelstvo, tentokrát ale v části Bydlení, komunální služby a územní rozvoj. Tam se nachází odstavec § 3639 Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené. V tabulce č. 3.7 jsou uvedeny

výdaje na Péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň v letech 2008 - 2012, dále výdaje na Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazený a suma celkových výdajů spojených s veřejnou zelení celkem za roky 2008 - 2012. Jedná se čistě o běžné výdaje. Ve sledovaném období nebyly zaznamenány žádné kapitálové výdaje na tvorbu veřejné zeleně.

Tabulka č. 3.7 : Výdaje spojené s veřejnou zelení

Rok	Výdaje na Péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň	Výdaje na Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené	Výdaje spojené s veřejnou zelení celkem
2008	491 010 Kč	1 950 000 Kč	2 441 010 Kč
2009	311 660 Kč	2 480 000 Kč	2 791 660 Kč
2010	226 970 Kč	2 130 000 Kč	2 356 970 Kč
2011	496 800 Kč	2 725 000 Kč	3 221 800 Kč
2012	520 000 Kč	2 821 500 Kč	3 341 500 Kč

Zdroj: Hradec nad Moravicí. *Rozklikávací rozpočet* [online]. 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/seznam-obci/507270-hradec-nad-moravici>; vlastní zpracování.

Vidíme, že vývoj výdajů v letech 2008 - 2012 na Péči o vzhled obce a veřejnou zeleň nekopíruje v prvních dvou letech vývoj výdajů na Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazených. Zatímco výdaje na péči se v roce 2009 snížily oproti předchozímu roku, výdaje na komunální služby se zvýšily. Následující rok 2010 poklesly oba druhy výdajů na své minimum ve sledovaném období. Tento pokles je pravděpodobně spojen s omezováním výdajů kvůli plánovanému zvýšení výdajů výstavby čistírny odpadních vod. V roce 2011 došlo k prudkému nárůstu výdajů na péči o vzhled obce i výdajů na komunální služby. Růst obou výdajů pokračoval v roce 2012, nebyl však již tak prudký.

Tabulka č. 3.8 popisuje Výdaje spojené s veřejnou zelení a jejich podíl na celkových výdajích. Výdaje spojené s veřejnou zelení celkem obsahují údaje z předchozí tabulky - tedy

součet výdajů na Péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň a výdaje na Komunální služby a územní rozvoj.

Tabulka č. 3.8 : Výdaje spojené s veřejnou zelení a jejich podíl na celkových výdajích

Rok	Výdaje spojené s veřejnou zelení celkem	Celkový výdaje	Výdaje na veřejnou zeleň v % z celkových výdajů
2008	2 441 010 Kč	64 175 050 Kč	3,80%
2009	2 791 660 Kč	75 613 440 Kč	3,23%
2010	2 356 970 Kč	80 930 250 Kč	2,91%
2011	3 221 800 Kč	104 166 650 Kč	3,09%
2012	3 341 500 Kč	75 948 260 Kč	4,40%

Zdroj: Hradec nad Moravicí. *Rozklikávací rozpočet* [online]. 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/seznam-obci/507270-hradec-nad-moravici>; vlastní zpracování.

Z tabulky je zřejmé, že vývoj výdajů na veřejnou zeleň nekopíruje vývoj celkových výdajů obce. V roce 2009 výdaje se výdaje na zeleň sice zvýšily, ale podíl těchto výdajů na celkových výdajů se snížil. V roce 2010 poklesly výdaje na veřejnou zeleň na minimum ve sledovaném období a naproti tomu celkové se opět zvýšily. Podíl výdajů na zeleň z celkových výdajů klesl na 2,91 %. Následující rok došlo k výraznému vzrůstu výdajů na veřejnou zeleň i ve výrazném růstu celkových výdajů. Tento nárůst výdajů byl spojen se započítáním výstavby čistírny odpadních vod. Podíl výdajů na zeleň na celkových výdajích se nepatrně zvýšil na 3,09 %. V roce 2012 výdaje spojené s veřejnou zelení dosáhly svého maxima jak ve své výši, tak v podílu na celkových výdajích, které oproti minulému roku poklesly. Nárůst podílu výdajů na zeleň na 4,40 % z celkových výdajů je opět spojen s výstavbou čistírny odpadních vod. Během prací byla některá zeleň poškozena a musela být obnovena či ošetřena a zvýšily se náklady na samotnou údržbu.

V rámci rozpočtu můžeme výdaje dále dělit na plánované a neplánované. Plánované výdaje lze poměrně přesně odhadnout. Jsou to například výdaje na kosení travních ploch,

přihnojování a zalévání. Tyto práce pro město Hradec provádí jím zřizované Technické služby, příspěvková organizace. Na tyto výdaje jsou předem z rozpočtu města vyčleněny peníze a jsou v průběhu roku čerpány. Neplánované výdaje jsou především nahodilé výdaje, jež se mohou vyskytnout v průběhu roku. Jejich vznik a výše je těžce předvídatelná. Může se například jednat o škodu na zeleni způsobenou vandalismem, či přírodními katastrofami. Neplánované výdaje jsou většinou financovány z rezerv, které si ve svém rozpočtu obec vytváří. Oproti běžným výdajům jsou prostředky v případě neplánovaných výdajů čerpány nerovnoměrně, nárazově. Pokud jsou výdaje příliš veliké, může se stát, že dojde k vyčerpání veškerých finančních prostředků určených pro oblast veřejné zeleně.

4. Zhodnocení analýzy, návrhy a doporučení

4.1 Zhodnocení analýzy

Zastupitelstvo města Hradce určuje způsob zajišťování, množství, kvalitu a financování veřejné zeleně, neboť veřejná zeleň je majetkem obce. Činnost obce v oblasti veřejné zeleně můžeme rozdělit na oblast správy veřejné zeleně a údržby veřejné zeleně.

Správa veřejné zeleně je svěřena oboru vnitřních věcí obce, úseku ochrany životního prostředí. Úsek ochrany životního prostředí vede jednoduchou evidenci zeleně jako součást evidence majetku obce a zajišťuje prostřednictvím veřejných zakázek malého rozsahu péči o zeleň, kterou nejsou schopny poskytnout TS. Správu má na starosti jeden úředník, který zároveň má na starosti dva útvary. Veřejná zeleň je spravována pouze v oblasti údržby. Město nemá vypracován plán pro další rozvoj zeleně, neexistuje pasport zeleně. V evidenci chybí celoplošné statistické údaje pro lepší přehled.

Údržbu veřejné zeleně provádí TS. Ty jsou příspěvkovou organizací zřízenou městem Hradec nad Moravicí. Jednou z jejich hlavních činností je právě údržba zeleně. Provádí veškeré základní činnosti v oblasti veřejné zeleně, které nepotřebují vysokou odbornost či drahé a specializované vybavení. Péči o veřejnou zeleň se rozumí: sečení travnatých ploch, přihnojování a postřik herbicidy, zalévání, vyhrabávání a provzdušňování trávníků, pletí záhonů, okopávání, hrabání listí, péče o trvalkové záhony, výsadba stromů, keřů a květin, řezy a kácení dřevin, úklid ploch zeleně a údržba neživých prvků - cest a zpevněných ploch, doplňků a další.

Hradec nad Moravicí financoval veřejnou zeleň ze svých příjmů, jejíž největší částí jsou příjmy daňové. O zabezpečování veřejného statku veřejná zeleň nemá tržní sektor zájem, neboť z něj neplynou žádné příjmy, případně jsou příjmy velmi nízké. Proto musí být zabezpečován tento statek veřejným sektorem. Péče o zeleň je částečně financována i příjmy TS, neboť ze ziskových činností mohou financovat činnosti ztrátové.

Celkové výdaje na veřejnou zeleň tvoří průměrně 3,5 % z celkových výdajů obce. V rozpočtu jsou výdaje na veřejnou zeleň zastupovány výdaji odstavci § 3745 Péči o vzhled obce a veřejnou zeleň a výdaji v odstavci § 3639 Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené. Výdaje na Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené jsou příspěvkem na činnost TS a na veřejnou zeleň z nich připadá přibližně 50 %.

4.2 Návrhy a doporučení

V oblasti správy zeleně do budoucna je žádoucí upřesnit evidenci veřejné zeleně, doplnit ji o souhrnné statistické údaje o zeleni pro lepší přehled a zpracovat pasport zeleně. Rovněž navrhujeme vytvoření údržbové třídy zeleně a vypracování dlouhodobého výhledu pro vývoj zeleně na území města.

Dále navrhujeme, aby krom vlastních zdrojů financování využilo město Hradec nad Moravicí i jiných zdrojů. Zejména doporučujeme se zaměřit na možnost získání dotací. Poskytovatelem dotací mohou být:

- Evropské fondy.
- Státní subjekty - spravované na úrovni krajů a ministerstev.
- Nadace a jiné menší organizace - finanční podpora bývá v řádu deseti tisíc.

Je vhodné se především zaměřit na získávání prostředků na financování obnovy veřejné zeleně a investování v této oblasti z dotací Evropské unie. **Dotace z evropských fondů** bývají výhodné, neboť obec může získat značnou část finančních prostředků - u některých druhů dotací je spoluúčast pouhých 10 %. Nevýhodou je, že v současné době jsou ukončovány dotační programy z Evropských fondů zřizované na šestileté období v letech 2007 -2013. Bylo by vhodné být do dalšího období připravena zažádání o dotaci. Dojde sice k změně náplně dotačních programů, ale značná část dotačních programů bude mít stejný, či podobný obsah. Je dobré dopředu se informovat o dalších dotačních možnostech. Podmínkou dotačních programů jsou dobře vypracované podklady - s tím souvisí i doporučení ohledně pasportu zeleně. Dotace na veřejnou zeleň jsou a budou poskytovány z těchto operačních programů:

- Operační program životního prostředí (OPŽP)
- Regionální operační program NUTS II (ROP NUTS II)

Operační program životní prostředí 2007 - 2013

OPŽP nabízí v letech 2007 - 2013 možnost realizace široké škály opatření investičního i neinvestičního charakteru. Programy jsou primárně financovány z fondů EU, kofinancovány z národních zdrojů. Příjemci ukládají spoluúčast minimálně ve výši 10 % z celkových způsobilých výdajů.

Veřejnou zelení se zabývá prioritní osa programu nazvaná Zlepšování stavu přírody a krajiny. Oblastí podpory je podpora regenerace urbanizované krajiny. Žadatelem mohou být zejména obce a města, kraje, organizační složky státu a další. Platí pro celé území ČR, vyjma území hlavního města Prahy.

Podporovanou činností je Zakládání a revitalizace významné sídelní zeleně, individuální zakládání a obnova parků, stromořadí, hřbitovů, městských a obecních lesoparků atd.. Dále podporuje program Odstranění nebo zajištění nevyužívaných staveb a dalších objektů ve zvláště chráněných územích a územích zařazených do soustavy Natura 2 000.

V roce 2013 už by měly být projekty z této oblasti podpory ideálně jen realizovány. Ministerstvo životního prostředí však během tohoto roku bude zveřejňovat několik výzev k podání žádostí o dotaci. Bližší informace: www.dotace.nature.cz, www.opzp.cz

Operační program Životní prostředí 2014 -2020

Je to pokračovatel druhého největšího programu z let 2007 - 2013. Řídícím orgánem bude opět Ministerstvo životního prostředí a zprostředkujícím orgánem bude pravděpodobně Státní fond životního prostředí. Návrh nového Operačního programu životní prostředí (dále jen OPŽP) má v souladu se Státní politikou životního prostředí schváleny 4 klíčové oblasti:

- ochranu a udržitelné využívání zdrojů,
- ochranu klimatu a zlepšení kvality ovzduší,
- ochranu přírody a krajiny,
- bezpečné prostředí.

V rámci prioritní osy č. 4: Ochrana a péče o přírodu a krajinu bude poskytovat dotace v rámci programu: Péče o kvalitu prostředí a sídel (veřejná zeleň). V tuto chvíli se jedná o rámcový návrh, který musí projít vyjednáváním na úrovni Evropské komise a národních expertních skupin.

Regionální operační programy NUTS II

Regionální operační program NUTS II (ROP NUTS II) jsou určeny pro regiony soudržnosti. Programy je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Programy jsou zaměřeny na zlepšení životních podmínek v obcích a na venkov. Podporováno

je především zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury a zlepšení životního prostředí.¹¹ V současné době probíhá fáze vyjednávání obsahu jednotlivých nařízení pro programové období 2014 - 2020, které za ČR koordinuje Ministerstvo pro místní rozvoj. Hradec by mohl zažádat o dotace z programu pro Moravskoslezsko.

ROP NUTS II - Moravskoslezsko 2007 - 2013

ROP je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Řídícím orgánem ROP MS je Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko. Z pohledu veřejné zeleně nás zajímá pouze 3. prioritní osa programu: Rozvoj měst, oblast podpory: Rekonstrukce veřejných prostranství.

Žadatelé mohou být obce, organizace zřizované a založené obcí, Moravskoslezský kraj a organizace jím zřizované a založené, nestátní neziskové organizace. Bližší informace: www.dotace.nature.cz, www.opzp.cz

Na finančně méně náročné projekty navrhuje zvážit možnost financování za pomoci příspěvku jež poskytují **nadace**. V ČR existuje mnoho nadací. Nadace sice neposkytují velké finanční příspěvky, jejich příspěvky se pohybují spíše v řádu desetitisíc, ale tyto dotace mohou pomoci rozpočtu zabezpečovat veřejné statky a služby, na které nemá dostatek vlastních zdrojů. Navíc některé nadace poskytují obcím svoje know-how v oblasti veřejné zeleně, což sníží náklady na tuto oblast a zlepší kvalitu poskytovaného veřejného statku. Zajímavá je taky možnost, kterou některé nadace propagují, zapojení obyvatel města do tvorby a péče o zeleň. Dotacemi do oblasti veřejné zeleně se zabývají tyto:

Nadace Partnerství

Prostřednictvím grantů z nadačních příspěvků podporuje nadace místní i celonárodní environmentálně zaměřené občanské aktivity a prostřednictvím těchto aktivit zvyšovat účast občanů na věcech veřejných. Posláním nadace je pomáhat lidem, aby chránili a zlepšovali svoje životní prostředí. Nadace nabízí granty, poskytuje odborné služby, vzdělání. Podporuje výsadbu stromů a zeleně v krajině i ve městech, obnovu a oživení veřejných prostranství,

¹¹ Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu: ROP NUTS II. *AOPK ČR* [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://generator.citace.com/dok/wHkYJkD0TECQd8oL>

environmentální výchovu a zapojování dětí do života v obci, bezpečné cesty do škol, rozvoj cykloturistiky a cyklistické dopravy apod.. Nabízí grantové programy na:

- Greenways - neboli zelené stezky. Zelené stezky jsou trasy, komunikace nebo přírodní koridory, využívané v souladu s jejich ekologickou funkcí a potenciálem pro sport, turistiku a rekreaci. Přinášejí užitek v oblasti ochrany přírody a kulturního dědictví, zlepšují možnosti pro dopravu, rekreaci a turistiku, jsou výzvou k zdravějšímu životnímu stylu a udržitelnému využívání místních zdrojů. Prostřednictvím programu Greenways nadace poskytuje pomoc a podporu organizacím a projektům přispívajícím k udržitelnému rozvoji podél stezek a přírodních koridorů.
- Granty na výsadbu stromů - podpora výsadby stromů s aktivním zapojením veřejnosti do realizace projektů, které přispějí ke zkvalitnění životního prostředí. Strom života
Finanční rozsah grantu: 10 000 - 30 000 Kč

Nadace Via

Nadace se zaměřuje na rozvíjení komunitního života českých měst a obcí, posiluje neziskové organizace a investuje do jejich profesionálního rozvoje, pomáhá obnovovat zpretrhané tradice filantropie a dárcovství v České republice. Krom grantů nabízí i pomoc ve formě know-how.

Místo, kde žijeme (2013-2014) program obnovy či výstavby veřejných prostranství se zapojením místních občanů. Specifikem je že veřejnost se na výstavbě veřejného prostranství podílí při plánování i při samotných pracích. Žadatel může získat grant až 300 000, odborného konzultanta, účast na sérii seminářů.

Nadace Proměny

Nadace Proměny je soukromá nezisková organizace, která podporuje proměny měst se zapojením místních obyvatel a rozvíjí povědomí společnosti o architektuře, krajinné tvorbě a vlivu prostředí na člověka. Nadace poskytuje svou pomoc městům a školám v rámci grantových programů Parky a Zahrada hrou.

Nadace Proměny poskytuje nadační příspěvky na podporu projektů v rámci dvou grantových programů: Parky a Zahrada hrou. Základním posláním obou programů je rozvíjet

životní prostředí měst, podporovat tvorbu veřejného prostoru v dialogu s veřejností a šířit osvětu v souvisejících tématech.

5. Závěr

Cílem této bakalářské práce je analyzovat činnosti a hospodaření města Hradec nad Moravicí v oblasti veřejné zeleně a na základě získané analýzy navrhnout a doporučit možná zlepšení. V úvodní kapitole byla nastíněna teoretická část problematiky veřejné zeleně. Veřejná zeleň byla definována jako všem přístupnou zelení, sloužící k obecnému užívání, která má podobu parku, uliční a sídlištní zeleně, alejí, solitérních stromů, květinových záhonů, travnatých a jiných funkčních ploch a ploch rekreační zeleně. Veřejnou zeleň jsme definovali a popsali jsme ji jako čistý veřejný statek a bylo vysvětleno, proč je zabezpečování tohoto statku úkolem územní samosprávy. Uvedli jsem možnosti, jakými může obec zabezpečovat veřejné statky.

Další kapitola byla věnována analýze činností a hospodaření obce Hradec nad Moravicí v oblasti veřejné zeleně. Nejprve jsme provedli stručné seznámení s obcí, pak jsme popsali, jaké činnosti Hradec v oblasti veřejné zeleně provádí. Činnost byla rozdělena na dvě části: na správu a údržbu. Obec veřejnou zeleň spravuje jako část vlastního majetku a rozhoduje o ní prostřednictvím hlasování zastupitelstva. Rozhodování o péči a údržbě, provádí úsek ochrany životního prostředí. Dále jsem vypsali, které činnosti obec provádí při údržbě a péči o zeleň, a že tyto činnosti, pokud nejsou odborného charakteru nebo nevyžadují speciální vybavení, zabezpečuje příspěvková organizace zřízená městem - TS města Hradec nad Moravicí. Ostatní činnosti jsou pak zabezpečovány veřejnou zakázkou malého rozsahu, kterou zadává úsek ochrany životního prostředí. V další části této kapitoly jsme se zabývali analýzou hospodaření obce v oblasti veřejné zeleně. Obec financuje veřejnou zeleň ze svého rozpočtu. Výdaje na tuto oblast tvoří průměrně 3,5% z celkových výdajů, podíl výdajů spojených s veřejnou zelení je však proměnlivý. Ve sledovaném období se pohyboval v intervalu od 2,91 % až do 4,40 % z celkových výdajů. Jde tedy o méně významnou oblast výdajů obce, ne však zanedbatelnou. Všechny výdaje ve sledované období za roky 2008 - 2012 byly běžnými výdaji, město výrazně neinvestovalo v této době do tvorby ani rekonstrukce veřejné zeleně. Funkční třídění zařazuje výdaje na veřejnou zeleň do skupiny č. 3: Služby obyvatelstvu. Zde se nachází odstavec § 3745 Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň a odstavec § 3639 Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené. Prvně uvedený oddíl paragrafu je celý určen na veřejnou zeleň a spravuje jej Obor životního prostředí.

Druhý uvedený oddíl paragrafu jsou výdaje ve formě provozního příspěvku na provoz TS. Finanční prostředky na financování veřejné zeleně získává obec ze svých příjmů. Největší částí příjmů jsou daňové příjmy. Obec může mít i příjmy přímo související s veřejnou zelení. Jedná se o příjem z poplatku za využívání veřejného prostranství či příležitostných činností, jako je prodej dřeva z pokácených dřevin. Tyto příjmy jsou však zanedbatelné. Město nevyužívá možností získání dotací na tuto oblast komunální politiky.

V poslední kapitole jsme se zabývali zhodnocením analýzy a návrhy a doporučeními. Shrnuji jsem nejdůležitější poznatky a vyvodili doporučení. V oblasti správy zeleně bylo doporučeno do budoucna upřesnit evidenci veřejné zeleně, doplnit ji o souhrnné statistické údaje o zeleni pro lepší přehled a zpracovat pasport zeleně. Dále bylo navrženo vytvořit údržbové třídy zeleně a vypracovat dlouhodobý výhled pro vývoj zeleně na území města. V oblasti hospodaření města jsme navrhli, aby krom vlastních zdrojů financování využilo město Hradec nad Moravicí i jiných zdrojů. Zejména doporučujeme se zaměřit na možnost získání dotací z fondů Evropské unie v případě nákladnějších projektů. Menší projekty je doporučeno financovat za pomoci získaných prostředků od nadací působících v oblasti veřejné zeleně a životního prostředí. Některé nadace poskytují obcím svoje know-how v oblasti veřejné zeleně, což sníží náklady na tuto oblast alepší kvalitu poskytovaného veřejného statku. Navrhujeme také zvážit možnost, kterou některé nadace propagují, a to zapojení obyvatel města do tvorby a péče o zeleň.

Seznam použité literatury

1. Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu: ROP NUTS II. *AOPK ČR* [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://generator.citace.com/dok/wHkYJkD0TECQd8oL>
2. Hradec nad Moravicí: Základní data. *RIS.cz: Regionální informační server* [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-28-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?zuj=507270&zsj=197009>
3. *Informace z katastrálního území* [online]. [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/VyberKatastrInfo.aspx>
4. *Nadace Partnerství: Lidé a příroda* [online]. 2013 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z: <http://www.nadacepartnerstvi.cz/>
5. *Nadace Proměny* [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.nadace-promeny.cz/cz/web/index.html>
6. *Nadace VIA* [online]. 2013 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z: <http://www.nadacevia.cz/cz/nadace-via>
7. NIEMELÄ, Jari. *Urban ecology: patterns, processes, and applications*. 1st pub. Oxford: Oxford University Press, 2011, xiii, 374 s. ISBN 9780199563562.
8. obcích (obecní zřízení). In: č. 128/2000 Sb. 2000. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-%28obecnizrizeni%29.html>
9. *Operační program Životní prostředí* [online]. 2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/>
10. PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 9788073573515.
11. PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-807375-614-1.
12. PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
13. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-2097-5.

14. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-2097-5.
15. SOJKOVÁ, Eva, Tereza HRUBÁ a Vladka KIRSCHNER. *Ochrana, obnova a rozvoj zeleně malých měst*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, c2006, 140 s., [4] l. map. příl. ISBN 8085116499.
16. SOJKOVÁ, Eva, Tereza HRUBÁ a Vladka KIRSCHNER. *Ochrana, obnova a rozvoj zeleně malých měst*. 1. vyd. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2006. ISBN 80-85116-49-9.
17. STIGLITZ, Joseph E. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: Grada Publishing, s.r.o, 1997. ISBN 80-7169-454-1.
18. Technické služby Hradec nad Moravicí, příspěvková organizace, Hradec nad Moravicí IČO 75123959 - Obchodní rejstřík firem. *Kurzy.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://rejstrik-firem.kurzy.cz/75123959/technicke-sluzby-hradec-nad-moravici-prispevkova-organizace/>
19. URBAN, Jan. *Teorie národního hospodářství*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-188-9.
20. VYHLÁŠKA Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. In: *190/1996 Sb.* 1996. Dostupné z: http://www.vugtk.cz/odis/sborniky/cd/cd_zak/zakony/190_96.htm
21. Vyhláška o udržování čistoty, ochraně veřejného pořádku a zeleně v Hradci nad Moravicí. In: *Oficiální stránky města Hradec nad Moravicí* [online]. 2003 [cit. 2013-01-11]. Dostupné z: http://www.muhradec.cz/e_download.php?file=data/editor/171cs_16.pdf&original=3_2003.pdf
22. Zeleně. In: *Ústav územního rozvoje* [online]. 2009, s. 1, 28. 4. 2009 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/pap/KapitolaC/2009/C5_Zelen_20090428.pdf
23. *Zřizovací listina příspěvkové organizace Technické služby Hradec nad moravicí*. 2007. Dostupné z: <http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/getFile?listina.@slCis=800171293&listina.@rozliseni=pdf&listina.@klic=3b7a3c393e598abf96e2d4661ca3a399>

Seznam použitých zkratk

ČSN - Česká státní norma

DPH - Daň z přidané hodnoty

EU - Evropská unie

KES - Koeficient ekologické stability

NUTS - Nomenklatura územních statistických jednotek,

OPŽP - Operační program životní prostředí

PPP - spolupráce veřejného a soukromého sektoru

ROP NUTS II - Regionální operační program NUTS II

TS - Technické služby

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO a vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 15. 7. 2013

Jméno studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1: Stručná historie města Hradec nad Moravicí

Příloha č. 2: Zřizovací listina TS města Hradec nad Moravicí, PO